

Autoreferat przedstawiający opis dorobku naukowego, osiągnięć naukowych oraz działalności akademickiej i organizacyjnej w języku polskim

AUTOREFERAT

dr MAŁGORZATA ŁAKOTA-MICKER

Spis treści:

1. Wykształcenie, posiadane dyplomy, stopnie naukowe
2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych
3. Wskazanie osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595 ze zm.)
4. Charakterystyka osiągnięcia naukowego
5. Charakterystyka pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych
6. Współpraca z instytucjami naukowymi, staże, projekty badawcze
7. Praca dydaktyczna
8. Popularyzacja nauki i działalność organizacyjna

1. Wykształcenie, posiadane dyplomy, stopnie naukowe

Swoją aktywność naukową rozpoczęłam podczas studiów podjętych w 2000 roku, w Instytucie Studiów Międzynarodowych na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego, na kierunku: stosunki międzynarodowe, specjalizacja: dyplomacja. W czasie studiów odbyłam praktyki, m.in. w Senacie RP (Komisja Spraw Zagranicznych) oraz Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP (departamenty: Systemu Informacji, Konsularny i Polonii, Protokół Dyplomatyczny), byłam stypendystką w ramach programu *Erasmus* na Uniwersytecie Otto von Güericke w Magdeburgu (2003 r.). Za wybitne osiągnięcia w nauce zostałam nagrodzona Stypendium Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (2004 r.).

W 2005 roku ukończyłam roczną Akademię Młodych Dyplomatów w Warszawie.

W czerwcu 2005 roku obroniłam pracę magisterską pod tytułem *Republika Chorwacji i jej stosunki z Rzeczpospolitą Polską*, uzyskując ocenę bardzo dobrą i tytuł magistra

stosunków międzynarodowych. Promotorem pracy był Prof. dr hab. Marian S. Wolański.

W 2005 roku rozpoczęłam studia doktoranckie w ramach Studium Doktoranckiego Nauk o Polityce, Filozofii i Socjologii na Uniwersytecie Wrocławskim. W tym samym roku rozpoczęłam także studia na Wydziale Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, na profilu serbsko-chorwackim. Ukończyłam je w 2008 roku uzyskując tytuł licencjata filologii słowiańskiej.

Mając na uwadze podnoszenie kwalifikacji, w latach 2006 i 2007 brałam udział w letnich kursach językowych na Uniwersytecie w Belgradzie, w ramach przyznanych mi przez stronę serbską stypendiów dla wybitnych młodych naukowców. W 2006 roku uzyskałam dodatkowo stypendium na Wydziale Nauk Politycznych Uniwersytetu w Belgradzie oraz odbyłam miesięczną praktykę w Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Belgradzie.

W 2007 roku Ministerstwo Nauki, Edukacji i Sportu Republiki Chorwacji przyznało mi stypendium. Umożliwiło mi ono odbycie miesięcznej praktyki na Wydziale Nauk Politycznych Uniwersytetu w Zagrzebiu, gdzie gościłam również w kolejnych latach 2008 i 2009, prowadząc badania i kwerendę naukową niezbędne do opracowania rozprawy doktorskiej. Realizowany przeze mnie w 2008 roku grant naukowy promotorski Ministerstwa Edukacji Narodowej, przyznany w ramach 35 Konkursu Projektów Badawczych (numer 4191/PB/ISM/08), zatytułowany *Republika Chorwacji na drodze do NATO i Unii Europejskiej*, dał mi możliwość odbycia praktyk w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP oraz Parlamencie Europejskim w Brukseli.

Za prowadzoną w trakcie studiów doktoranckich działalność zostałam nagrodzona stypendium doktoranckim oraz nagrodą Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za wyniki w nauce.

Rozprawę doktorską pisałam pod opieką naukową Prof. dr hab. Mariana S. Wolańskiego. Studia doktoranckie zakończyłam obroną dysertacji pod tytułem *Republika Chorwacji na drodze do NATO i Unii Europejskiej*.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce został mi nadany uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 29 września 2009 roku.

2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 1 października 2009 roku jestem zatrudniona na stanowisku adiunkta w Zakładzie Polityki Zagranicznej RP Instytutu Studiów Międzynarodowych na Wydziale Nauk

Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Prowadzę zajęcia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia, na kierunkach: stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo narodowe i dyplomacja europejska.

3. Wskazanie osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595 ze zm.)

Jako osiągnięcie naukowe wskazuję monografię pod tytułem *Czarnogóra. Studia nad bezpieczeństwem*, Wydawnictwo Legens, Londyn 2015, ISBN 978-0-9576904-4-8, ss.500.

Książka ukazała się również w języku angielskim pod tytułem *Montenegro. Security studies*. Legens. Publishing workshop, London 2015, ISBN 978-0-9576904-3-1 ss. 445.

Recenzenci wydawniczy:

Prof. dr hab. Ludwik Habuda

Prof. dr hab. Maciej Szostak

Prof. UW dr hab. Jacek Wojnicki

4. Charakterystyka osiągnięcia naukowego

Pozwolę sobie przypomnieć za znakomitym polskim socjologiem Florianem Znanieckim, że *jednym z głównych zadań nauki i uczonych jest reagowanie na stojące przed społeczeństwem wyzwania, zagrożenia i problemy*.

Tematyka, którą zajęłam się w swoich badaniach naukowych stanowi właśnie próbę podjęcia takiego wyzwania. Jeśli bowiem Bałkany to stary, europejski, polityczny problem – znany pod obiegowym określeniem „kotła bałkańskiego” – to wprowadzanie do NATO i Unii Europejskiej państw, powstałych na skutek rozpadu byłej Jugosławii jest przykładem politycznej aktywności, rozwiązującej z dawna narosłe problemy. Na tyle, na ile rozwiązywaniem bałkańskich problemów jest przystępowanie badanych przeze mnie państw tj. Chorwacji oraz Czarnogóry i ich drogi do NATO i Unii Europejskiej, na tyle też moje publikacje stanowić mogą wkład w naukowe poznanie tych procesów - odtworzenie ich uwarunkowań, przebiegu i krytyczną analizę politologiczną. Podstawowym celem prowadzonych dociekań o charakterze naukowo-badawczym jest poznanie. Nie obce mi są jednak i względy praktyczne. Od momentu podjęcia studiów na Uniwersytecie Wrocławskim,

koncentruję się przede wszystkim na zagadnieniach związanych z problematyką państw Bałkanów Zachodnich, jak również szeroko rozumianą dyplomacją.

Moje zainteresowanie stosunkami bilateralnymi pomiędzy Republiką Chorwacji a Rzeczpospolitą Polską znalazło wyraz w tematyce pracy magisterskiej i nakłoniło mnie dodatkowo do podjęcia studiów na Wydziale Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego – na profilu serbsko-chorwackim. Począwszy od pracy magisterskiej, poprzez doktorat, moje zainteresowania skupiały się przede wszystkim na Republice Chorwacji, ale i skłaniały również do poświęcenia uwagi Serbii i Czarnogórze.

Wydarzenia, jakie miałam okazję śledzić w trakcie pobytów badawczych w Serbii, a w szczególności te dotyczące dążeń do niepodległości Republiki Czarnogóry, sprawiły, że znalazła się ona w centrum moich szczególnych zainteresowań. Czarnogóra, która uzyskała w porównaniu do pozostałych państw regionu niepodległość stosunkowo późno, bo w 2006 roku, borykająca się z różnego rodzaju wewnętrznymi problemami politycznymi, z dnia na dzień stawała się państwem coraz bardziej rozpoznawalnym, realizującym w szybkim tempie stawiane przez władze państwa założenia co do jej rozwoju.

Kwestii integracji euroatlantyckiej Czarnogóry poświęciłam cykl artykułów, w 2013 roku ukazała się poświęcona jej książka *Czarnogóra. Studia nad bezpieczeństwem* (Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2013, ss. 298). Zmieniająca się diametralnie sytuacja polityczna, gospodarcza w państwie, ubieganie się Czarnogóry o członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej, stanowiły dla mnie kolejny, po Republice Chorwacji, inspirujący naukowo temat. Moimi obserwacjami, jak i informacjami zebranymi w latach 2012-2015, w trakcie wielokrotnych wyjazdów do Czarnogóry, wzbogaciłam wcześniejszą monografię - *Czarnogóra. Studia nad bezpieczeństwem* – której wydanie drugie poprawione i uzupełnione ukazało się w Wydawnictwie Legens (Londyn 2015, ss. 500). To dla mnie podsumowanie wieloletnich badań nad bezpieczeństwem jednego z najmłodszych państw byłej Jugosławii.

Monografia *Czarnogóra. Studia nad bezpieczeństwem* stanowi próbę wyjaśnienia zagadnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego niewielkiego i stosunkowo mało znanego państwa na Półwyspie Bałkańskim – Czarnogóry. Jest to pierwsza na polskim rynku wydawniczym praca odnosząca się do organizmu państwowego w znikomym stopniu spenetrowanego przez rodzimych badaczy i naukowców.

W monografii wykorzystuję literaturę głównie w językach: czarnogórskim, angielskim i polskim. Wybór publikacji książkowych, jak i wykorzystanych źródeł archiwalnych oraz

periodyków, takich jak „Bezbjednost” czy „Partner”, był efektem kilkuletniej kwerendy źródłowej prowadzonej przeze mnie w Czarnogórze. W 2010 roku odbyłam miesięczne staże w Ministerstwie Obrony oraz Ministerstwie Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej Republiki Czarnogóry. Wielce użyteczne okazały się wywiady z politykami, parlamentarzystami i przedstawicielami świata nauki oraz konsultacje i wymiana spostrzeżeń w trakcie organizowanych na terytorium Czarnogóry i Chorwacji letnich szkół i konferencji. Ważnym był z pewnością mój udział w VI Regionalnym Spotkaniu Euroatlantyckim – REACT Plav 2013 (forum będącym możliwością wymiany poglądów i doświadczeń wśród młodych naukowców i przedstawicieli Bałkanów Zachodnich), udział w Letniej Szkole na Wyspach Šipan i Koločep, w Chorwacji (rokrocznie od 2008 do 2013 r.) oraz w międzynarodowym przedsięwzięciu, zrzeszającym głowy państw, szefów rządów oraz polityków i naukowców z całego świata - cyklu konferencji poświęconych bezpieczeństwu Bałkanów Zachodnich - *To Be Secure*, Budva, Montenegro będących forum wymiany informacji w których przyszło mi uczestniczyć w latach 2012, 2014, 2015.

Pobyty na czarnogórskich uczelniach (Universitet Donja Gorica, Podgorica UDG, państwowy Universitet Crne Gore) i dwa miesięczne staże w Ambasadzie RP w Podgoricy dodatkowo wzbogaciły mój warsztat badawczy oraz pozwoliły na pogłębienie prowadzonych badań. Znaczącą część wykorzystanych przeze mnie materiałów stanowiła również prasa codzienna, w tym głównie czarnogórskie „Vijesti”, „Dan”, „Pobjeda” z lat 2006–2014, a także komunikaty, opracowania i badania opinii publicznej uzyskane w *Centrum na Rzec Demokracji i Praw Człowieka* (CEDEM) działającym w Podgoricy.

Konstrukcja pracy *Czarnogóra. Studia nad bezpieczeństwem* - i zamieszczonych w niej wywodów dowodzących trafności przyjętych we wstępie siedmiu hipotez badawczych - opiera się na podziale na cztery rozdziały merytoryczne, (wstęp i zakończenie) oraz wieńczącej całość chronologii przedstawiającej najważniejsze wydarzenia towarzyszące staraniom Czarnogóry o członkostwo w NATO.

Z uwagi na fakt, że zasadniczym przedmiotem podjętych w tej publikacji rozważań jest bezpieczeństwo Czarnogóry i proces jej akcesji do Sojuszu Północnoatlantyckiego, niezbędnym stało się omówienie pojęcia „bezpieczeństwo” i charakterystyka źródeł jego zagrożenia. Zagadnienia powyższe przedstawione zostały w rozdziale pierwszym, definiującym kolejno zagrożenia militarne, polityczne, ekonomiczne, społeczne, ekologiczne i techniczne, terroryzm oraz transnarodową przestępczość zorganizowaną. Rozdział drugi charakteryzuje pozycję Czarnogóry we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Począwszy od umiejscowienia tego państwa na mapie Europy, nakreślenia rysu dziejów

państwowości Czarnogóry, ze szczególnym uwzględnieniem okresu od przełomu XIX i XX stulecia, przechodzę do omówienia współczesnych uwarunkowań roli tego państwa, jego sytuacji politycznej, gospodarczej i systemu bezpieczeństwa. Analiza dokumentów o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania i rozwoju Czarnogóry, jak choćby *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Czarnogóry* i omówienie źródeł zagrożenia bezpieczeństwa tego państwa, zawierają kolejno informacje o starającym się o członkostwo w NATO kraju. Źródła zagrożenia bezpieczeństwa Czarnogóry, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń o charakterze militarnym, społeczno-politycznym, ekonomicznym, problematyki wielokulturowości, korupcji i przestępczości zorganizowanej oraz wolności mediów zdają się w dość oczywisty sposób ukazywać mocne i słabe strony, jak i szanse i zagrożenia stojące przed funkcjonującym samodzielnie od 2006 roku państwem.

Kwestii współpracy międzynarodowej Republiki stanowiącej czynnik wzmacniający jej bezpieczeństwo poświęcony został rozdział trzeci. Współpraca o charakterze dwu- i wielostronnym ujawnia zaangażowanie państwa w inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa i świadczy o jego demokratyzacji i dojrzałości do funkcjonowania w gronie najbardziej rozwiniętych państw.

Członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim jest postrzegane przez Czarnogórę jako czynnik umacniający jej bezpieczeństwo. Stąd nieodzowną część czwartego rozdziału, poza charakterystyką i znaczeniem NATO w stosunkach międzynarodowych, charakterystyką ewolucji przyjmowanych przez Sojusz strategii, stanowi analiza „mapy drogowej” Czarnogóry w kontekście akcesji do Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Jak podkreślam we wstępie monografii, badanie bezpieczeństwa jest zadaniem szczególnie trudnym. Przede wszystkim z uwagi na fakt, że nie posiada ono swojej ustabilizowanej metodologii. Problemem jest już samo pojmowanie i definiowanie pojęcia „bezpieczeństwo”; jego treść stale ulega zmianom, stanowiąc dla znacznej części badaczy już sama w sobie główny obszar zainteresowania. Przywiązywanie uwagi do zakresu pojęcia, jego wieloaspektowości, dynamiki zmian zachodzących w samym rozumieniu „bezpieczeństwa” we współczesnych stosunkach międzynarodowych odsuwa na bok samą metodę jego badania.

Interdyscyplinarny charakter badań nad bezpieczeństwem sprawia, że korzystają one z metodologii różnych nauk, nie tylko z nauk o polityce, stosunkach międzynarodowych, lecz także z nauk ekonomicznych. Takie szerokie podejście metodologiczne wynika głównie z rozumienia bezpieczeństwa w polskiej nauce. Zgodnie z nim, obejmuje ono nie tylko klasyczne *security studies*, ale i badania strategiczne. Uwzględnia nowe aspekty, których

znaczenie we współczesnym bezpieczeństwie rośnie, a do których zaliczyć należy m.in. aspekty ekonomiczne, finansowe, ekologiczne czy energetyczne.

Metodologia, jaką przyjąłem w pracy ma na celu rozwinięcie wywodów naukowych w kierunku jak najpełniejszego dowiedzenia wskazanych hipotez i udzielenia odpowiedzi na postawione pytania badawcze. Z tego względu wykorzystuję przede wszystkim takie metody badawcze, jak: analizę historyczną, systemową, statystyczną i niosącą wartość eksplanacyjną dla badań nad bezpieczeństwem państwa - analizę strategiczną (w tym analizę PEST i SWOT).

Przeprowadzona analiza stanu bezpieczeństwa Czarnogóry potwierdza prawdziwość postawionych na początku pracy tez. Wskazuje, że ubieganie się o akcesję do Sojuszu Północnoatlantyckiego państwa mierzącego się z transformacją systemową katalizuje reformy. Powstałe w 2006 roku państwo o niewielkim potencjale terytorialnym i demograficznym bezsprzecznie zyskuje na członkostwie, aprobując i wdrażając wskazywane przez organizację wytyczne, zmuszające je do stworzenia spójnych i demokratycznych norm konstytucyjnych i ustawowych, a co za tym idzie - przyjęcia nowoczesnego ustawodawstwa.

Gdyby nie fakt, że władze Czarnogóry zostały zmuszone do podjęcia stosownych reform w obszarach cechujących się dużym skomplikowaniem, trudno byłoby mówić o ich sprawnej realizacji. Walka z korupcją, przestępczością zorganizowaną, likwidacja nadwyżek broni, czy regulacje wprowadzone na rzecz praw człowieka i mniejszości narodowych, tak istotne dla funkcjonowania państwa, w znacznym stopniu zyskały na autentyczności za sprawą zainteresowania się nimi przez NATO.

W przypadku Czarnogóry konflikty i poczucie niestabilności, towarzyszące państwom powstałym na skutek rozpadu Jugosławii, zostały już zażegnane. Czynnikiem wyraźnie sprzyjającym członkostwu Czarnogóry w NATO pozostaje stabilność elit rządzących, jak i sąsiedztwo państw wchodzących już w skład Sojuszu - Albanii i Chorwacji. Dołączenie do nich Czarnogóry dodatkowo wpłynie na stabilizację w regionie określanym od dawna "bałkańskim tygłem". Ani niski poziom wykształcenia elit rządzących Czarnogórą, ani nie zawsze ich adekwatne do sytuacji postępowanie nie wpłynęły negatywnie na proces integracji tego państwa z Sojuszem. Nie powstrzymały go też negatywne doświadczenia innych państw, na terytoriach których, w trakcie trwającej w Jugosławii wojny stacjonowali lub dali o sobie znać żołnierze NATO. Przystąpienie do Sojuszu jest popierane przez opinię publiczną (na poziomie powyżej 50%).

Z obydwu scenariuszy przedstawionych w zakończeniu, wydanej w 2015 roku publikacji wiadomo już, że realizacji doczekał się scenariusz optymistyczny. W grudniu 2015

roku, na mocy artykułu 10 Traktatu Północnoatlantyckiego, Czarnogóra została oficjalnie zaproszona do wstąpienia do NATO. Z pewnością miały na to wpływ zabiegi czarnogórskiej dyplomacji i sytuacja międzynarodowa, m.in. aneksja Krymu przez Rosję i jej zaangażowanie w konflikt na wschodzie Ukrainy oraz kryzys migracyjny w Europie, nieprzewidywany wcześniej napływ uchodźców z Syrii, Afganistanu, czy Erytrei.

5. Charakterystyka pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Moje pozostałe osiągnięcia naukowe oscylują wokół problematyki integracji wybranych państw Bałkanów Zachodnich z NATO i Unią Europejską, które cechuje ciągłość i zmiana. Osobnym nurtem toczą się moje badania poświęcone zagadnieniom współczesnej dyplomacji. Stąd moje prace badawcze można zakwalifikować do jednego z czterech obszarów zainteresowań:

- A.** Problematyki bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa Czarnogóry oraz integracji Chorwacji i w przyszłości Czarnogóry z Sojuszem Północnoatlantyckim,
- B.** Problematyki integracji państw Bałkanów Zachodnich z Unią Europejską,
- C.** Relacji dwustronnych państw Bałkanów Zachodnich z Rzeczpospolitą Polską,
- D.** Zagadnień współczesnej dyplomacji ze szczególnym uwzględnieniem praktyki polskiej dyplomacji oraz kwestii konsularnych.

Przyjęta przeze mnie w dwóch pierwszych obszarach optyka badawcza ma na celu ukazanie dynamiki zmian zachodzących, tak w otoczeniu zewnętrznym, jak i wewnętrznym państw Bałkanów Zachodnich. Mając na uwadze problemy natury politycznej, społecznej ale i będące następstwem wojny w byłej Jugosławii - trudności ekonomiczne, w publikacjach staram się ukazać istotne dla funkcjonowania państw nowej demokracji procesy i przeobrażenia, jakim poddane zostały Chorwacja i Czarnogóra.

Późne lata 80. i początek lat 90. minionego stulecia były okresem, kiedy cała międzynarodowa wspólnota stała się niemyym świadkiem tragicznego w skutkach rozpadu Jugosławii. Podnoszenie się państw i odbudowa przez nie państwowości stanowiły duże wyzwanie, wymagające nieustannej pracy i zaangażowania stojących na ich czele władz. Przemiany demokratyczne i globalizacja wymuszały adoptowanie zmian i wdrażanie nowych rozwiązań natury politycznej, prawnej i gospodarczej, stanowiących o roli państwa na arenie międzynarodowej. Zapewnienie bezpieczeństwa, tak wewnątrz powstałych tworów

państwowych, jak i w całym regionie „bałkańskiego tygla“ stało się czynnikiem przesądzającym o ich dalszym funkcjonowaniu. Jednym z rozwiązań, sprzyjającym osiągnięciu stabilizacji stała się właśnie opisywana przeze mnie integracja z NATO i z Unią Europejską. Przyjęta kolejność, w jakiej następowało zbliżanie do organizacji o wymiarze euroatlantyckim nie była przypadkowa. Stała się ona charakterystycznym następstwem rzeczy dla państw postkomunistycznych Europy Środkowo-Wschodniej, gdzie członkostwo w NATO z reguły otwierało drzwi ku strukturom unijnym. Stawiało przed aspirantami jasno nakreślone wytyczne, co do realizacji oczekiwań Sojuszu w zakresie demokratyzacji ubiegającego się o członkostwo państwa, jego politycznej i wojskowej współpracy, unormowania stosunków w regionie i dostosowania jego budżetu, struktur i sił zbrojnych do standardów organizacji.

Ad. A) *Problematyka bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa Czarnogóry oraz integracji Chorwacji i w przyszłości Czarnogóry z Sojuszem Północnoatlantyckim*

Bezpieczeństwo Czarnogóry i jej euroatlantyckie aspiracje znalazły swoje odzwierciedlenie w przedłożonym głównym osiągnięciu naukowym – monografii pt. *Czarnogóra. Studia nad bezpieczeństwem*. Jednak początkowy etap dla cyklu studiów nad problematyką bezpieczeństwa państw Bałkanów Zachodnich stanowiły dla mnie podjęte w trakcie studiów doktoranckich badania nad integracją Republiki Chorwacji z NATO i Unią Europejską. Częste wyjazdy i nawiązane kontakty ze środowiskami naukowymi w Chorwacji, Serbii i Czarnogórze umożliwiły mi pogłębienie badań, w szczególności rozszerzyły je poza obszar zagadnień, o których zwykło się mówić w kontekście wojny i zbrodni wojennych. O ile dostępne były publikacje książkowe przedstawiające proces „rozpadu”, czy jak zwykli to określać różni autorzy – „rozbicia” Jugosławii, autorstwa m.in. Marka Waldenberga¹, Wiesława Walkiewicza², Mieczysława Tantego³, Jacka Wojnickiego⁴, to aktualna wówczas sytuacja polityczna, gospodarcza nie miała zbyt dużego „przełożenia” na prace naukowe, czy

¹ M. Waldenberg jest autorem takich publikacji, jak *Kwestie narodowe w Europie Środkowo-Wschodniej. Dzieje, idee*. Warszawa 1992; *Narody zależne i mniejszości narodowe w Europie Środkowo-Wschodniej. Dzieje konfliktów i idei*, Warszawa 2000; *Rozbicie Jugosławii. Od separacji Słowenii do wojny kosowskiej*, Warszawa 2003; *Rozbicie Jugosławii*.

² W. Walkiewicz, *Jugosławia. Państwa sukcesyjne*, Warszawa 2009.

³ M. Tanty, autor m.in. *Balkany w XX wieku. Dzieje polityczne*, Warszawa 2003; *Konflikty bałkańskie 1878 – 1918*, Warszawa 1968.

⁴ J. Wojnicki, autor takich publikacji, jak *Przeobrażenia ustrojowe państw postjugosłowiańskich*, Pułtusk 2003; *Proces instytucjonalizacji przemian ustrojowych w państwach postjugosłowiańskich*, Pułtusk 2007; *Skupština – parlament Serbii i Czarnogóry*, Warszawa 2005; *System konstytucyjny Serbii i Czarnogóry*, Warszawa 2005.

artykuły w periodykach i polskiej prasie. Prowadzone przeze mnie badania odnoszą się w małym stopniu do historii a dotyczą współczesności. Wpisują się one w układ chronologiczno-problemowy, przedstawiający pokonywanie przez młode państwa bałkańskie następstw wojny domowej, ich dążenie do rozwoju instytucji demokratycznych i realizację polityki zagranicznej.

W 2011 roku ukazały się dwie monografie, zatytułowane, kolejno, *Republika Chorwacji na drodze do NATO* (DWSPiT Polkowice, Polkowice 2011, ss. 225) oraz *Proces akcesji Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej* (Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2011, ss. 237). Stanowią one znaczącą część mojego dorobku naukowego i podsumowanie prowadzonych badań nad polityką zagraniczną i bezpieczeństwem Republiki Chorwacji. Są to szeroko uzupełnione, zaktualizowane i odrębne opracowania w stosunku do treści mojej rozprawy doktorskiej. Monografie powyższe były pierwszymi pozycjami w polskiej literaturze przedmiotu poświęconymi zagadnieniom integracji Republiki Chorwacji z NATO i z Unią Europejską. Przyświecającym ich wydaniu założeniem było postawienie odpowiedzi na pytania odnoszące się do znaczenia rozwoju demokratycznych instytucji politycznych oraz przebiegu i dynamiki procesu przystępowania Chorwacji do NATO i UE, zwrotnego oddziaływania toczących się procesów akcesyjnych do wyżej wymienionych organizacji na wewnętrzne, przebiegające w państwie procesy demokratycznej transformacji, wpływu obydwu akcesji na wizerunek młodego państwa i bezpieczeństwo, tak samej Chorwacji, jak i Bałkanów Zachodnich, czy Europy oraz niezwykle istotny w przypadku akcesji – stosunek opinii publicznej do zachodzących procesów i jego oddziaływanie na demokratyczną kondycję społeczeństwa.

O integracji Republiki Chorwacji z Sojuszem Północnoatlantyckim piszę również w artykule *Chorwacka droga do NATO*, (Wyd. Naukowe DSW, Wrocław 2012, Rocznik Bezpieczeństwa Narodowego 2011/2012, ss. 187-199). Opublikowany na łamach Rocznika Bezpieczeństwa Narodowego, w 2012 roku artykuł ukazuje przebieg procesu akcesji Republiki Chorwacji do NATO. Uwzględnia jego najważniejsze etapy, od momentu opowiedzenia się przez władze Chorwacji za chęcią przyłączenia do organizacji, po uzyskanie w niej pełnoprawnego członkostwa, dnia 1 kwietnia 2009 roku. Dowodzi o przeobrażeniach politycznych do jakich dochodziło wewnątrz państwa, poprawie sytuacji gospodarczej, ale i ich pozytywnym oddziaływaniu na relacje z otoczeniem zewnętrznym. Otoczeniem, w którym m.in. znalazła się sąsiednia Czarnogóra. Mimo iż podobnie, jak Chorwacja wyrosła na podwalinach byłej Jugosławii, jej uwarunkowania historyczne, polityczne, społeczne,

gospodarcze i wyznaniowe stanowiły zupełnie odmienne studium przypadku. Sam fakt, że Czarnogórze udało się w 2006 roku, w sposób pokojowy opuścić związek z Serbią sprawił, że rozpoczęła swoją drogę do członkostwa w NATO z zupełnie innego pułapu.

Budowę przez Czarnogórę podstaw dla jej państwowości, zabieganie o przyjęcie do organizacji międzynarodowych i ubieganie się o członkostwo w NATO przedstawia artykuł pt. *Republika Czarnogóry na drodze do NATO* (red. M. S. Wolański i B. Bladocha, Studia z nauk społecznych, DWSPiT Polkowice, Polkowice 2010, s.103-118). Analizie poddane zostały adekwatne do chwili, kluczowe procesy, z jakimi przyszło zmierzyć się temu państwu. Obok charakterystyki realizowanego od 2006 roku Programu Partnerstwo dla Pokoju i jego mechanizmów: Indywidualnego Programu Partnerstwa, Procesu Planowania i Oceny, Indywidualnego Programu, czy Zintensyfikowanego Dialogu, w artykule opisane zostały zmiany do jakich doszło w ustawodawstwie państwowym, reorganizacja wojska, czy zaangażowanie żołnierzy w misje pokojowe. Wpłynęły one na włączenie Czarnogóry do kolejnego z etapów zbliżającego państwa aspirujące do NATO – Planu Działań na Rzecz Członkostwa (MAP), w którym uczestniczy od grudnia 2009 roku. Wynikające z Planu zobowiązania opisane zostały w kolejnym artykule pt. *Czarnogóra w Planie Działań na Rzecz Członkostwa (MAP)*, (red. T. Marczak, Racja stanu, Studia i materiały, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Studiów Międzynarodowych nr 2(10) 2011, s.75-83).

Szczegółowe informacje na temat *Udziału Czarnogóry w misjach pokojowych*, prezentuje artykuł, który ukazał się w *Racji stanu, Studia i materiały*, red. T. Marczak, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Studiów Międzynarodowych nr 2(10) 2011, ss. 63-74.

W ramach współpracy prowadzonej z wykładowcą Uniwersytetu Donja Gorica, Podgorica, pułkownikiem czarnogórskiego Ministerstwa Obrony zostałam zaproszona do publikacji wspólnego artykułu *Aktivnosti Crne Gore u MAP-u i učešće u međunarodnim misijama i operacijama*, (M.Łakota-Micker, M.Tahirović), Zbornik škole euroatlantizma, UDG, Donja Gorica, Podgorica 2011, ss. 45-71, Czarnogóra, język serbski.

Kwestia wielokulturowości Czarnogóry wobec problemu integracji państwa (red. A.Głowacki, S.L.Szczesio, *Balkany Zachodnie w systemie bezpieczeństwa euroatlantyckiego*, Łódź 2015, ss. 593-616), to artykuł traktujący o heterogeniczności narodowościowej Czarnogóry. Zmiany o charakterze narodowościowym zachodzące od lat 90. ubiegłego stulecia, opisałam w studium nad Czarnogórą i Czarnogórcami, wskazując na ewentualne podłoża zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa.

Prezentowane publikacje, tak odnoszące się do Chorwacji, jak i Czarnogóry ukazują początek końca ich międzynarodowej izolacji. Dowodzą o postępach natury politycznej, ekonomicznej i dostosowaniu standardów wojskowych do wymogów stawianych państwom aspirantom przez NATO. Procesy, jakim poddane zostały wybrane kraje Bałkanów Zachodnich dowodzą, że obrano słuszną taktykę na rzecz demokratyzacji i odbudowy państw byłej Jugosławii.

Potwierdzeniem przyjętego w tekstach założenia, że bezpieczeństwo państwa decyduje o jego przetrwaniu, ale i zapewnieniu warunków dla przyszłego rozwoju, jest członkostwo Zagrzebia w różnego typu inicjatywach. O przedsięwzięciu, jakim stało się utworzenie Środkoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE 65 piszę w artykule pt. *Chorwacja we współczesnych stosunkach międzynarodowych z państwami Korytarza Środkoeuropejskiego* (red. M.S. Wolański, W. Olszewski, Zeszyty Naukowe DWSPiT, Studia z Nauk Społecznych nr 7, DWSPiT Polkowice 2015, ss. 25-38). Przedstawiając Chorwację w otoczeniu międzynarodowym, omawiam inicjatywę, która zrodziła się z potrzeby ściślejszej współpracy pomiędzy samorządami państw europejskich, a w którą zaangażowana jest Chorwacja. CETC-ROUTE 65 zapewnić ma zwiększenie konkurencyjności bliskich mu regionów, wzmocnienie obszarów słabych strukturalnie, a co za tym idzie – wpłynąć na zmniejszenie bezrobocia, rozwój turystyki i regionalnych gospodarek. Artykuł wyraźnie pokazuje, że droga jaką przeszła Chorwacja i przemiany o charakterze politycznym, ekonomicznym, militarnym, jakim została poddana, dały jej współcześnie możliwość kooperacji z innymi państwami szeroko rozumianego Zachodu.

Ad. B) *Problematyka integracji państw Bałkanów Zachodnich z Unią Europejską*

Uzyskanie członkostwa w Unii Europejskiej, to po uregulowaniu narosłych po wojnie domowej skomplikowanych stosunków w regionie i przyłączeniu do Sojuszu Północnoatlantyckiego kolejny, istotny krok w polityce zagranicznej wybranych państw Bałkanów Zachodnich. Starania o członkostwo Chorwacji w Unii Europejskiej, zwyciężone sukcesem, dnia 1 lipca 2013 roku, poza wyżej wskazaną monografią pt. *Proces akcesji Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej*, zostały przedstawione w następujących artykułach: *Republika Chorwacji, nowe państwo członkowskie Unii Europejskiej* (Racja stanu, Studia i materiały, red. T. Marczak, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Studiów Międzynarodowych nr 1 (11) 2012, ss. 255-263), *Droga Republiki*

Chorwacji do Unii Europejskiej ((w:) *Poznać Bałkany, Historia, Polityka, Kultura, Języki*, pod red. K. Taczyńskiej, A. Twardowskiej, Toruń 2013, ss. 225-239), czy w artykule *Republika Chorwacji – 28. państwo członkowskie Unii Europejskiej* (red. P. Chmielewski, S. L. Szczesio, Bałkany Zachodnie między przeszłością a przyszłością, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 577-589). Ten ostatni wieńczył moje badania nad procesem zbliżającym to państwo do polityczno – gospodarczej wspólnoty. Stabilność instytucji demokratycznych, praworządność, poszanowanie praw człowieka, ochrona mniejszości narodowych, stworzenie funkcjonującej gospodarki rynkowej, gotowość sprostania warunkom konkurencji unijnej, zdolność do wypełniania obowiązków wynikających z członkostwa i przyjęcie dorobku prawnego Unii Europejskiej, to kryteria kopenhaskie, przesądzające o gotowości państwa do ubiegania się o akcesję. Ich spełnienie zagwarantowało Chorwacji możliwość uczestniczenia w Procesie Stabilizacji i Stowarzyszenia, wspierającym rozwój państw Europy Południowo-Wschodniej. Dzięki postępującemu procesowi integracji z Unią Europejską, Chorwacja, która w początkowej fazie funkcjonowała zaledwie jako biorca pomocy finansowej udzielanej jej przez organizację na rzecz odbudowy zniszczonego działaniami wojennymi państwa, później jako aspirant do pełnoprawnego członkostwa w UE, poprzez złożone, obejmujące trzydzieści pięć obszarów tematycznych negocjacje akcesyjne, prowadzące państwo do członkostwa w tejże organizacji, stała się zauważalnym graczem na arenie międzynarodowej.

Podsumowaniem moich badań obejmujących powyższe zagadnienie jest monografia wydana w języku angielskim. Została ona sfinansowana z grantu Narodowego Centrum Nauki (*Proces akcesji Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej* Grant Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach modułu 3 programu pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” z dn. 5 listopada 2010 roku, 8111/MH/ISM/13; data rozpoczęcia: kwiecień 2013 rok, data zakończenia: 07.02.2014 rok). Ukazała się drukiem w 2013 roku z okazji przyjęcia Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej – nosi tytuł *The Republic of Croatia's Process to the European Union*, stanowiąc wydanie wznowione i uzupełnione o wydarzenia z lat 2011-2013 (Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2013, ss. 244).

Omówienie złożonej tematyki integracji kolejnego z państw, Czarnogóry z Unią Europejską przedstawione zostało w artykule zatytułowanym *Problematyka małego państwa na drodze do UE. Przykład Czarnogóry* (red. M.S. Wolański, A.Z. Kotliński, (w:) *Zeszyty Naukowe DWSPiT, Studia z Nauk Społecznych nr 8, DWSPiT Polkowice 2015, ss. 29-55*). Zarysowując współczesną sytuację w Czarnogórze, określając priorytety polityki zagranicznej

państwa i jego relacje z sąsiadami, staram się w tym przypadku wskazać na aspekty przemawiające za przyszłym członkostwem tego niewielkiego kraju w organizacji. Staram się pokazać, w jaki sposób wewnętrzne uwarunkowania czarnogórskiej sceny politycznej wpływają na tempo, prowadzonych od czerwca 2012 roku, z Unią Europejską negocjacji akcesyjnych.

W kolejnej publikacji, pt. *Czarnogóra w procesie integracji euroatlantyckiej* (red. J. Wojnicki, Europa Środkowa a Bałkany. Determinanty i ograniczenia przemian, Warszawa 2016, Oficyna Wydawnicza Aspra JR, ss. 45-63) wychodząc od zarysu historii państwa, wskazuję na dynamiczne zmiany zachodzące w tym państwie i jego otoczeniu, jak również trudności i przesłanki przemawiające za włączeniem do NATO i Unii Europejskiej.

Artykułem, traktującym o jednym z rozdziałów uwzględnianych w trakcie negocjacji akcesyjnych, w których realizacji uczestniczy Czarnogóra, jest ten poświęcony mediom – noszący tytuł *Media w Czarnogórze*, (red. M.S. Wolański, A.Z. Kotliński, (w:) Zeszyty Naukowe DWSPiT, Studia z Nauk Społecznych nr 8, DWSPiT Polkowice 2015, ss. 11-28). Charakteryzuje on trudności panujące na rynku wydawniczym i problemy z jakimi przychodzi stykać się czarnogórskim dziennikarzom w kontaktach ze środowiskami politycznymi.

Ad. C) Relacje dwustronne państw Bałkanów Zachodnich z Rzeczpospolitą Polską

Wspomniane powyżej procesy integracyjne w znacznym stopniu sprawiają, że dochodzi do tworzenia się, czasem nawet w sposób *ad hoc*, swoistych układów o znaczeniu bilateralnym. Dwustronne relacje niosące za sobą pozytywny wymiar znalazły swoje odzwierciedlenie w artykule o *Stosunkach bilateralnych pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Chorwacji* (e-Politikon 11/2014, Kwartalnik Naukowy OAP UW „e-Politikon”, Ośrodek Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Numer XI, jesień 2014, ISSN 2084-5294, ss.136-171) i w artykule o *Relacjach polsko-czarnogórskich w kontekście integracji Czarnogóry z Unią Europejską* (red. P.Kuczma, Polska wobec standardów Unii Europejskiej, Wydawnictwo DWSPiT Polkowice, Polkowice 2015, ss. 237-262). Obie publikacje w szczegółowy sposób charakteryzują stosunki łączące wybrane państwa, wskazując na kierunki i tendencje sprzyjające ich rozwojowi. O ile, w 2011 roku Polska przyczyniła się do podpisania przez Republikę Chorwacji Traktatu Akcesyjnego z Unią

Europejską, tak dziś wspiera w wysiłkach kolejne państwo Bałkanów Zachodnich – Czarnogórę.

Ad. D) Zagadnienia współczesnej dyplomacji ze szczególnym uwzględnieniem praktyki polskiej dyplomacji oraz kwestii konsularnych

Wiele miejsca w mojej pracy naukowej zajmuje zagadnienie szeroko rozumianej dyplomacji. Prowadzone na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego zajęcia dydaktyczne z przedmiotów takich jak: korespondencja dyplomatyczna, propedeutyka nauki o dyplomacji, protokół dyplomatyczny, prawo konsularne, praktyka i funkcje konsularne, organizacja i technika służby zagranicznej niejednokrotnie wymagały ode mnie podnoszenia kwalifikacji zawodowych i nabycia zdolności natury praktycznej. Poza ukończonymi kursami *Protokołu dyplomatycznego* (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2009), *Protokołu dyplomatycznego – teoria i praktyka* (Europejska Akademia Dyplomacji, Warszawa 2009), *Protokołu dyplomatycznego i etykiety w instytucjach publicznych* (Akademia PISM, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2013). Niezwykle cenne doświadczenia i możliwość poznania specyfiki funkcji dyplomatycznych i konsularnych przyniosły mi szkolenia konsularne prowadzone przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych dla przyszłych pracowników służby dyplomatyczno-konsularnej (lipiec/wrzesień 2014) i staże, jakie odbyłam w Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Podgoricy w miesiącach sierpień-wrzesień 2013, maj-czerwiec 2014 roku (m.in. w ramach wewnętrznego projektu badawczego *Praktyka i funkcje konsularne na przykładzie działalności Wydziału Konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Podgoricy*, Wewnętrzny projekt badawczy, WNS, Uniwersytet Wrocławski 1390/M/ISM/13, data rozpoczęcia 01.07.2013 r., data zakończenia 31.12.2013 r.). Zdobytą wiedzę staram się przekazywać w trakcie prowadzonych zajęć i wykładów.

W 2014 roku uczestniczyłam w międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Uniwersytet Wrocławski, zatytułowanej *Dyplomacja lokalna i regionalna. Nowoczesne formy kształcenia oraz współpraca środowiska akademickiego i partnerów zagranicznych z sektorem publicznym i prywatnym*. Wygłosiłam na niej referat zatytułowany *Korespondencja służbowa i dyplomatyczna – metody realizacji przedmiotu* (Dyplomacja lokalna i regionalna, Wrocław, 23-24 czerwca 2014 r.). Zainteresowanie z jakim została przyjęta moja prezentacja, odnosząca się do specyficznej i wąskiej dziedziny wiedzy, zgłębianej przeze mnie od kilku lat, stało się bodźcem do wzięcia udziału w projekcie unijnym o nazwie „Kształcenie wysoko

wykwalfikowanych specjalistów dla strefy publicznej w wymiarze transeuropejskim” realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Poddziałanie 4.1.1 Wzmocnienie potencjału uczelni, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy UDA-POKL.04.01.01-00-014/13-01. Rok później opracowałam i udostępniłam studentom na stronie Repozytorium Uniwersytetu Wrocławskiego opracowanie, zatytułowane *Korespondencja służbowa i dyplomatyczna* (Wrocław 2015, ss. 88), służące im jako pomoc dydaktyczna do omawianego przedmiotu.

Prowadzone zajęcia dydaktyczne, pobyty w Ambasadzie i Ministerstwie Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej (Protokół Dyplomatyczny i Departament Prawno-Traktatowy), przeprowadzone w resorcie oraz na placówkach dyplomatycznych wywiady, m.in. z ambasadorami: Tomaszem Orłowskim, Januszem Niesyto, Jarosławem Lindenbergiem w latach 2014-2015, szkolenia z zakresu korespondencji dyplomatycznej, odbyte pod okiem samego Juliana Sutora (autora książki *Korespondencja dyplomatyczna*) zaowocowały monografią opartą na obserwacjach nad pracą dyplomatów, pod tytułem *Instrumentarium przyszłego dyplomaty*, wydaną na początku 2016 roku (Legens, Londyn 2016, ss. 368). Materiał do książki gromadziłam od kilku lat, a jej publikacja była możliwa dzięki realizacji wewnętrznego projektu badawczego (*Instrumentarium dyplomatyczne*, WNS, Uniwersytet Wrocławski, data rozpoczęcia 01.07.2015 data zakończenia 30.03.2016 r.).

Książka skierowana jest przede wszystkim do studentów i kandydatów do pracy w służbie dyplomatyczno-konsularnej, jak i osób interesujących się dyplomacją. Może stanowić przydatne źródło informacji na studiach, w biurze, urzędzie, czy w życiu codziennym.

Instrumentarium przyszłego dyplomaty składa się ze wstępu, trzech części, a także słowniczka dyplomatycznego i załączników w postaci Konwencji wiedeńskich o stosunkach dyplomatycznych i o stosunkach konsularnych. Część pierwszą publikacji otwiera rozdział traktujący o pojęciu dyplomacji, ukazujący zarys historii dyplomacji od zarania dziejów po czasy nowożytne. Zamieszczone w nim informacje stanowią podstawę dla zrozumienia mechanizmów omówionych w dalszej części książki. W tym miejscu przedstawiona została również działalność państwa w środowisku międzynarodowym, opisująca podstawy funkcjonowania organów wewnętrznych i zewnętrznych państwa polskiego. Część druga poświęcona została zagadnieniu korespondencji dyplomatycznej. W sposób szczegółowy objaśnia sposoby sporządzania korespondencji i charakteryzuje poszczególne pisma dyplomatyczne, przykładowo: pisma ceremonialne, noty, bilety wizytowe, zaproszenia. Trzecia część książki uwzględnia korespondencję służbową, półoficjalną i prywatną.

Charakteryzuje m.in. depesze dyplomatyczne, notatki analityczne, informacyjne, służbowe, zwracając uwagę na netykietę i korespondencję uczelnianą.

Wśród mojego dorobku poczesne miejsce zajmuje także ta jego część, która odnosi się do działalności konsulów i wykonywanych przez nich funkcji konsularnych. Uczestniczę w konferencjach naukowych poświęconych również i tej tematyce. *Praktyka i funkcje Konsula Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium Czarnogóry* - to tytuł referatu zaprezentowanego podczas konferencji *50 lat Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych – praktyka i aktualne wyzwania* w Instytucie Europeistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, (Kraków 13-15 listopada 2013 r.) i jednocześnie artykułu, który ukazał się w publikacji pod red. P. Czubika i W. Burka (w:) *Wybrane zagadnienia współczesnego prawa konsularnego*, Instytut Multimedialny, Kraków 2014, ss. 161-171.

W 2016 roku opracowałam *Informator o Wrocławskich Konsulach Honorowych* (Wydawnictwo ATUT, Wrocław 2016, 5 arkuszy wydawniczych), który złożony został do publikacji we wrocławskim Wydawnictwie ATUT. O ile ww. artykuł odnoszący się do działalności Konsula RP w Czarnogórze powstał w oparciu o doświadczenia i wiedzę zdobytą podczas staży w Ambasadzie RP w Podgoricy, to *Informator o Wrocławskich Konsulach Honorowych* stanowi podsumowanie moich wywiadów i dociekań nad stanem i działalnością pełniących funkcje konsula honorowego przedstawicieli dwudziestu konsulatów obejmujących swym okręgiem konsularnym stolicę Dolnego Śląska. Informator powstał dzięki uprzejmości przedstawicieli wrocławskiego korpusu konsularnego, w ramach grantu *Wpływ działalności wrocławskich konsulów honorowych na rozwój gospodarczy miasta Wrocławia*, realizowany w ramach „Kształcenia wysoko wykwalifikowanych specjalistów dla strefy publicznej w wymiarze transeuropejskim” współfinansowany ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet IV „Szkolnictwo wyższe i nauka”, Działanie 4.1, Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy”, nr projektu POKL.04.01.01-00-054/10. Data rozpoczęcia: 01.07.2014 r., data zakończenia: 30.06.2015 r.

Czytelnik odnajdzie w nim podstawowe informacje odnoszące się do instytucji konsula honorowego i działalności konsulatu honorowego oraz omówienie konsulatów i reprezentujących je konsulów honorowych.

W moim dorobku znalazły się również recenzje książek: Joanny Modrzyńskiej, *Protokół dyplomatyczny, etykieta i zasady savoir-vivre'u* (recenzja oddana do druku (w:) Zeszyty Naukowe Uczelni Jana Wyżykowskiego, Studia z Nauk Społecznych nr 9, Wydawnictwo Uczelni Jana Wyżykowskiego, Polkowice 2016), Katarzyny Stańczak-Wiślicz, Agnieszki Węglińskiej, Patryka Wasiaka (red.), zatytułowanej *Transformacje społeczne w Polsce na tle Europy nowoczesność, media i kultura materialna* (recenzja oddana do druku (w:) Zeszyty Naukowe Uczelni Jana Wyżykowskiego, Studia z Nauk Społecznych nr 9, Wydawnictwo Uczelni Jana Wyżykowskiego, Polkowice 2016, oraz recenzja książki Karoliny Kawczyńskiej, *Dezintegracja Jugosławii. Most w Mostarze – symbol dialogu i wojny kultur*, Wyd. Nauka i Innowacje, Poznań 2014, (recenzja oddana do druku (w:) Wrocławskie Studia Politologiczne, nr 20, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2016).

6. Współpraca z instytucjami naukowymi, staże, projekty badawcze

Prowadzone przeze mnie badania i publikacje nie byłyby możliwe, gdyby nie wspomniane wcześniej kwerendy naukowe, biblioteczne, współpraca z zagranicznymi uczelniami, instytucjami państwowymi, odbyte w polskich i zagranicznych ministerstwach obrony i spraw zagranicznych praktyki, czy staże w rodzimych przedstawicielstwach dyplomatycznych. Ogromne znaczenie miały również bezpośrednie kontakty i wywiady, które prowadziłam pozyskując informacje i starając się uzyskać odpowiedź na nurtujące mnie pytania z zakresu przedstawionych dziedzin tematycznych, stanowiących przedmiot moich zainteresowań.

Prowadząc badania naukowe angażowałam się we współpracę z zagranicznymi uczelniami, m.in. Wydziałem Nauk Politycznych Uniwersytetu w Zagrzebiu, Chorwacja, Wydziałem Nauk Politycznych Uniwersytetu w Belgradzie, Serbia, czy Wydziałem Nauk Politycznych, Uniwersytetu w Podgoricy, Czarnogóra. W 2011 roku byłam inicjatorką podpisania *Umowy o współpracy akademickiej pomiędzy Uniwersytetem Wrocławskim a Uniwersytetem UDG Donja Gorica Podgorica w Czarnogórze* (Podgorica 29.04.2011 r.).

Od uzyskania stopnia doktora odbyłam następujące staże naukowe, praktyki, wizyty studyjne, szkolenia:

- Staż w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Republiki Czarnogóry, Podgorica, Czarnogóra, wrzesień 2010 r.

- Staż w Ministerstwie Obrony Republiki Czarnogóry, Podgorica, Czarnogóra, sierpień-wrzesień 2010 r.
- Staż w Ambasadzie RP w Podgoricy, Czarnogóra, Wydział Konsularny, sierpień-wrzesień 2013 r.
- Staż w Ambasadzie RP w Podgoricy, Czarnogóra, maj – czerwiec 2014 r.
- Staż w Konsulacie Republiki Włoch kierowanym przez Konsul Honorową Panią Monikę Kwiatosz – wrzesień 2014 r. - czerwiec 2015 r.
- Praktykę w Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego we Wrocławiu – styczeń-luty 2012 r.
- *Szkolenie konsularne dla przyszłych pracowników służby zagranicznej, teoria i praktyka*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, lipiec-wrzesień 2014 r.
- *Kurs Protokołu dyplomatycznego i etykiety w Instytucjach publicznych*, Akademia PISM, 16 godzin dydaktycznych, teoria i praktyka, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 3 grudnia 2013 r.;
- Wizyty studyjne w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP – Protokół Dyplomatyczny, Departament Prawno-Traktatowy (listopad 2014 r., luty 2015 r.)

Trzykrotnie byłam stypendystką programu *LPP – Erasmus Plus Programme Individual Teaching Programme for Teaching Staff Mobility Academic*. Prowadziłam wykłady i spotkania na chorwackich uniwersytetach w Rijecie (2013 r.), Splicie (2014 r.) i Opatiji (2015 r.) – język wykładowy chorwacki. Podczas moich pobytów na terytorium Czarnogóry wielokrotnie miałam okazję gościć na Uniwersytecie Donja Gorica Podgorica UDG, gdzie prezentowałam prowadzone przeze mnie badania nad stanem bezpieczeństwa Czarnogóry i wymieniałam doświadczenia z zakresu prowadzonych na Uniwersytecie Wrocławskim zajęć o protokole dyplomatycznym.

Od momentu uzyskania stopnia doktora, zrealizowałam kilkanaście projektów badawczych, w tym projekt NCN, projekty unijne i projekty wewnętrzne Uniwersytetu Wrocławskiego przyznawane młodym naukowcom:

- „Proces akcesji Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej” Grant Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach modułu 3 programu pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” z dn. 5 listopada 2010 roku, 8111/MH/ISM/13; data

rozpoczęcia: kwiecień 2013 rok, data zakończenia: 07.02.2014 rok; Projekt zakończony z oceną pozytywną, poskutkowało wydaniem książki pt. *The Republic of Croatia's Process to the European Union*.

- „Kształcenie wysoko wykwalifikowanych specjalistów dla strefy publicznej w wymiarze transeuropejskim” projekt realizowany przez Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Społecznych, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 4.1.1 Wzmocnienie potencjału uczelni, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy UDA-POKL.04.01.01-00-014/13-01. Data rozpoczęcia: 01.10.2014 r. data zakończenia: 28.02.2015 r.; Projekt zakończony z oceną pozytywną;
- „Kształcenie wysoko wykwalifikowanych specjalistów dla strefy publicznej w wymiarze transeuropejskim” projekt współfinansowany ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet IV „Szkolnictwo wyższe i nauka”, Działanie 4.1, Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy” - Stypendium naukowe dla młodych doktorów, temat: „Wpływ działalności wrocławskich konsulów honorowych na rozwój gospodarczy miasta Wrocławia” nr projektu POKL.04.01.01-00-054/10. Data rozpoczęcia: 01.07.2014 r., data zakończenia: 30.06.2015 r. Projekt zakończony z oceną pozytywną;
- „Geostrategiczne położenie Czarnogóry i jej wpływ na bezpieczeństwo na Bałkanach Zachodnich” Wewnętrzny projekt badawczy, WNS, Uniwersytet Wrocławski 1303/M/ISM/11, data rozpoczęcia 01.07.2011 rok, data zakończenia 31.12.2011 rok; Projekt zakończony z oceną pozytywną;
- „Czarnogóra jako faktor stabilności na Bałkanach Zachodnich” Wewnętrzny projekt badawczy, WNS, Uniwersytet Wrocławski 2404/M/ISM/12, data rozpoczęcia: 01.07.2012, data zakończenia: 31.12.2012 r.; Projekt zakończony z oceną pozytywną;
- „Akcesja do NATO jako czynnik wzmacniający bezpieczeństwo Czarnogóry w turbulentnym otoczeniu regionalnym” Wewnętrzny projekt badawczy, WNS, Uniwersytet Wrocławski 2063/M/ISM/12, data rozpoczęcia 01.07.2012 r., data zakończenia 31.05.2013r. Projekt zakończony oceną pozytywną;

- „Praktyka i funkcje konsularne na przykładzie działalności Wydziału Konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Podgoricy” Wewnętrzny projekt badawczy, WNS, Uniwersytet Wrocławski 1390/M/ISM/13, data rozpoczęcia 01.07.2013 r., data zakończenia 31.12.2013 r. Projekt zakończony oceną pozytywną;
- „Czarnogóra – lider regionu Bałkanów Zachodnich?” Wewnętrzny projekt badawczy, WNS, Uniwersytet Wrocławski 2199/M/ISM/14, data rozpoczęcia 01.07.2014 r., data zakończenia 30.04. 2015 r. Projekt zakończony z oceną pozytywną;
- „Instrumentarium dyplomatyczne”, Wewnętrzny projekt badawczy, WNS, Uniwersytet Wrocławski 1391/M/ISM/15, data rozpoczęcia 01.07.2015 data zakończenia 30.03.2016 r., Projekt zakończony z oceną pozytywną;

7. Praca dydaktyczna

Od momentu uzyskania stopnia doktora prowadziłam zajęcia dydaktyczne na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego na kierunkach: stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo narodowe, dyplomacja europejska na studiach I i II stopnia.

Prowadzone zajęcia dydaktyczne:

- Prawo konsularne
- Praktyka i funkcje konsularne
- Organizacja i technika służby zagranicznej
- Korespondencja dyplomatyczna
- Korespondencja służbowa i dyplomatyczna
- Propedeutyka nauki o dyplomacji
- Protokół dyplomatyczny
- Logistyka w sytuacjach kryzysowych
- Organizacje międzynarodowe
- Konflikty i punkty zapalne na Bałkanach
- Bałkany Zachodnie – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość – konflikty i punkty zapalne.

8. Popularyzacja nauki i działalność organizacyjna

Pragnąc pogłębiać wiedzę i poszerzać sieć międzynarodowych kontaktów z badaczami, bałkanistami wielokrotnie angażowałam się i brałam czynny udział w przedsięwzięciach zagranicznych i krajowych. Uczestniczyłam w konferencjach naukowych organizowanych na terytorium Chorwacji, Czarnogóry (wygłaszając referaty w języku kongresowym chorwackim, czarnogórskim), jak również na terytorium Polski.

Podczas zagranicznych konferencji wygłosiłam następujące referaty:

- *Bilateral relations between Poland and Croatia*, International Scientific Conference, Šipan, Chorwacja, 06-10.07.2010 r.;
- *Bilateralni ugovori – Wrocław kao grad mladih*, Donja Gorica, Podgorica, Czarnogóra, Uniwersytet UDG, wykład, 29.05.2011 r.; *The Republic of Croatia's Accession Process to the European Union*, International Scientific Conference, The New Role of Euro-Atlantism, Koločep, 15-20 lipca 2013;
- *The Republic of Croatia's Accession Process to the European Union*, International Scientific Conference, The New Role of Euro-Atlantism, Koločep, 15-20 lipca 2013.

Jako współorganizator międzynarodowej konferencji zatytułowanej *Drogi do Rozwoju*, Wrocław-Rijeka-Brussels organizowanej przy współpracy z Ambasadą Republiki Chorwacji w Warszawie, będącej kontynuacją spotkań prowadzonych na Uniwersytecie Wrocławskim miałam przyjemność wygłosić następujące prelekcje na temat:

- *Chorwacja we współczesnych stosunkach międzynarodowych z państwami Korytarza Środkowoeuropejskiego*, „Drogi do Rozwoju”, 22-23 październik 2012 rok, Oratorium Marianum, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław-Rijeka-Brussels, The series of Conferences on Cooperation Development within Central European Transport Corridor;
- *Drogi do rozwoju, Inicjatywa Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego*, Rijeka, Chorwacja, 23 listopada 2012, Wrocław-Rijeka-Brussels, The series of Conferences on Cooperation Development within Central European Transport Corridor;

W 2012 roku wraz z Kołem Naukowym Integracji Europejskiej KiTE zorganizowałam konferencję naukową z udziałem JE Ambasadora Republiki Chorwacji w Warszawie Ivana Del Vechio, pod nazwą *Balkany – wczoraj, dziś, jutro*, Wrocław 24.02.2012 r., Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Wrocławski.

W 2014 roku podczas międzynarodowej konferencji na Uniwersytecie Wrocławskim prezentowałam referat pod tytułem *Korespondencja służbowa i dyplomatyczna – metody realizacji przedmiotu*, Dyplomacja lokalna i regionalna. Nowoczesne formy kształcenia oraz współpraca środowiska akademickiego i partnerów zagranicznych z sektorem publicznym i prywatnym, Wrocław 23-24 czerwca 2014;

W tym samym roku, zorganizowałam spotkanie młodych naukowców z Polski i Chorwacji na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Zaprezentowałam tam moje obserwacje nad stanem Mediów w Czarnogórze (*Media u Crnoj Gori*, Międzynarodowe Spotkanie Naukowe, Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Studiów Międzynarodowych, Wrocław 2014 r.).

Podczas konferencji krajowych poświęconych byłej Jugosławii wygłosiłam następujące referaty:

- *Chorwacka droga do NATO, jako skuteczna polityka utrwalania politycznej demokracji i działania na rzecz bezpieczeństwa Chorwacji, Bałkanów i Europy*, Akademickie Forum Bezpieczeństwa, Toruń 27-28.05.2010 r.;
- *Republika Chorwacji – 28 państwo członkowskie Unii Europejskiej*, Centrum Naukowe Bałkany Zachodnie w XX/XXI wieku, Uniwersytet Łódzki, 7-9.12.2011 r.;
- *Republika Chorwacji na drodze do Unii Europejskiej*, Konferencja naukowa Bałkany – wczoraj, dziś, jutro, Wrocław 24.02.2012 r., Uniwersytet Wrocławski;
- *Republika Chorwacji w Unii Europejskiej*, „Poznać Bałkany”, Konferencja Naukowa, Uniwersytet M. Kopernika, Toruń 7-8.05.2012 r.;
- *Praktyka i funkcje Konsula Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium Czarnogóry*, 50 lat Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych – praktyka i aktualne wyzwania, Instytut Europeistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 13-15 listopada 2013 r.;
- *Czarnogóra w procesie integracji euroatlantyckiej*, Konferencja naukowa, Instytut Europeistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 15 kwietnia 2015 r.;
- *Wolność mediów w Czarnogórze*, Konferencja naukowa „Poznać Bałkany” Historia-Polityka-Kultura-Języki, Toruń 14-15.05.2015 r.;

Wynikami prowadzonych badań, tak dotyczących omawianych państw Bałkanów Zachodnich, jak i dyplomacji dzielę się z opinią publiczną. Wyrazem tego jest mój udział w audycjach Polskiego Radia Wrocław, programach Telewizji Wrocław, czy wywiadach, jakich udzieliłam dla regionalnej prasy.

Moje wystąpienia i publikacje uwzględniające aspiracje o członkostwo w Unii Europejskiej Republiki Chorwacji i Czarnogóry zostały docenione i dostrzeżone przez przedstawicieli Komisji Europejskiej. W latach 2010-2012 byłam włączona do Narodowego Zespołu Ekspertów *Team Europe*. Wyjazdy studyjne do Brukseli i możliwość uczestniczenia w działalności popularyzującej problematykę poszerzenia Unii Europejskiej na Bałkany Zachodnie stanowiły podstawę działalności grupy. Od 2014 roku jestem członkiem Towarzystwa Polsko-Chorwackiego.

Swoją aktywność naukowo-badawczą staram się łączyć z działalnością na rzecz Uczelni. Starając się dzielić wiedzę i swymi zainteresowaniami z młodzieżą akademicką wielokrotnie organizowałam na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego spotkania z przedstawicielami Wrocławskiego Korpusu Konsularnego, politykami, bałkanistami. Prowadząc zajęcia dydaktyczne dużą uwagę zwracam na praktyczne podejście do omawianych zagadnień. Mając na uwadze ów fakt, od 2009 roku organizuję spotkania studentów z przedstawicielami Urzędu Wojewódzkiego oraz Urzędu Stanu Cywilnego. Od 2011 roku prowadzę aktywną współpracę z przedstawicielami wrocławskiej Straży Miejskiej, Komendy Wojewódzkiej Policji, Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Centrum Zarządzania Kryzysowego, skutkującą szeregiem spotkań ze studentami poświęconych logistyce w sytuacjach kryzysowych.

Byłam zaangażowana w prace komisji rekrutacyjnych na studiach II stopnia (Studiów Magisterskich Uzupełniających), na kierunkach: Stosunki międzynarodowe, Bezpieczeństwo międzynarodowe, oraz uczestniczyłam w procesie rekrutacyjnym na studia licencjackie.

W 2012 roku otrzymałam Nagrodę Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne w 2011 roku, (Wrocław 11 listopada 2012 r.). Rok później dostałam Nagrodę Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego dla Opiekuna Koła Naukowego Integracji Europejskiej „KiTE” (Wrocław, 27 marca 2013 r.).

Wrocław, 18 kwietnia 2016

Małgorzata Łakota-Nicker